اج:

מסורת הש"ם

א) לעיל ה:, ד) [גיטין ה.], ג) [לקמן קמא.], ד) [דף ח.], ד) [לקמן קא:], ו) דמ"א: כי מיפרשן מהדדי מפסיקן כרמלית, ו) [שס],

הגהות הב"ח

לא) רש"י ד"ה והל מורשל וכו' ולפי המים הן פחומין: (3) תום' ד"ה עושה וכו' עושה מקוס ארבעה היינו:

גליון הש"ם

תום' ד"ה גמירי ומיהו צ"ל. עיין מג"א סימן רמח סק"ז ביאור להמשך דברי מוספות אלו:

הגהות הגר"א

[א] גמרא והוא שנח ע"ג משהו. נ"ב נ"ל והוא שנח משהו:

> לעזי רש"י גרביל"א. חול, חצץ.

רבינו חננאל (המשך) חייב ודמי לגודא דגמלא. הזורק מן הים לספינה ומן הספינה לים פטור אבל אסור, שהים עצמו כרמלית הוא וספינה פעמים שהיא כרמלית ופעמים שהיא ורה"י ופעמים שהיא] מקום נרה"יופעמים שהיאן מקום פטור. וגרסינן בעירובין פרק כל גגות איתמר ספינה רב אמר מותר לטלטל בכולה מ"ט כיון דאית לה מחיצות רה"י היא, שמואל אמר אין היא, שמואל אמר אין מטלטלין אלא בד' אמות, מחיצות הללו להבריח מים הן עשויות, והלכתא כוותיה דרב. השתא היכא דאיתא רה"י אין מטלטלין מתוכה לים ולא מים הוציא פטורין. וכן היכא דהויא כרמלית, דקיי״ל דהויא כרמלית, דקי״ל אין מטלטלין מכרמלית לכרמלית וזימנין דמהני עירובא. אבל היכא דהוי מקום פטור מטלטלין מיניה לרה״י ומיניה לכרמלית ולא חיישינן, ובלבד שלא יחליף. ומשום הכי אמרינן אין כרמלית פחות מד', אמר רב ששת ותופסת עד עשרה. ופירשנו דעד עשרה הויא כרמלית למעלה מי לא. ואקילו בה רבנז מקולי לא, ואקלל בחדבן מקולי רה"ר ומקולי רה"י, מקולי רה"י דאי איכא ד' על ד' הויא כרמלית ואי לא לא הויא כרמלית, ומקולי רה״ר י דעד עשרה הוא דהויא --. כרמלית למעלה מעשרה כרמלית למעלה מעשרה מקום פטור הוא. והיכא דצריך לעיולי מיא מן הים לספינה, רב הונא אמר מוציא זיז כל שהוא וממלא ומעייל ליה לספינה. קסבר ומצייל ליה לטפינה, קטבו כרמלית מארעיתא דימא או דנהרא הוא ומשחינן מהתם. ותופסת עד עשרה טפחים, ומן כד מטי לי׳ טפחים שלימא כרמלית והווה ליה מקום פטור. ובדין הוא דזיז נמי לא ליבעי והא דאצריכו ליה זיז כי היכי דלהוי היכירא. **רב** חסדא ורבה בר רב הונא אמרי עושה מקום ד׳ וממלא. קסברי כרמלית

לאו היינו מסניסין. דקחני חוך לארבע אמוח ונחגלגל כו' חייב ואמר רבי יוחנן והוא שנח הא לא נח לא מדלא אוקמא רבי יוחנן כגון שבא לחוך ג': מסגלגל קאמרת. דבר שהרוח מגלגלו באויר קאמרת: כיון דסופו לנוח. ונזכר עד שלא נח נימא כמונח דמי

דהא סופו לנוח וכבר בא לתוך ג': בותבר' וכמה הוא רקק מים. כמה עומקו דנימא אכתי רה"ר הוא ולא נעשה כרמלית. רקק גרביל״א: גבו׳ הילוך הילוך. דנקט תרי זימני רשות הרבים מהלכת בו חד למימרא דאי אין רגילין להלך בו פטור וכי רגילין להלך בו חייב ואע"ג דהילוך ע"י הדחק הוא וחד לאשמעינן דדוקא הילוך ע"י הדחק שמיה הילוך אבל תשמיש לרבים ע"י הדחק כגון גומא תשעה ברה"ר אע"ג דחזיא לאלנועי ביה כומתא וסודרא לא הוי תשמיש למיהוי ההוא גומא כה"ר בעמוד נו" שהרבים מכתפין עליו דאמרינן בפ״קי׳ דהוי רה"ר: אלא רקק תרי זימני למה לי. לאשמעינן הילוך על ידי הדחק אחרינא: דלא הוי ד' אמות. רחב דלא טריחא להו מילתא לעבור בתוכו ונוח לעבור מלהקיף ולילך לראשו שהוא כלה שם: אבל היכא כו'. הדר תניא זימנא אחריתי לאיתויי הא: ה"מ. דהוי ר"ה: היכא דהוי רחבו ד' אמות. דלאו אורחיה למפסעי אלא עברי בגויה: אגודא דגמלא. על דף שבגשר המוטל לרוחב הגשר כשאר הדפים ומובדל מחבירו: חייב. ואע"ג דאיכא דמיפסעו פסעי ולא מנחי כרעייהו עלה איכא טובא דעברי עליה: מתנר' מן הים ליבשה. מכרמלים לר"ה: מן הים לספינה. מכרמלית לרה"י: מטלטלין מזו לזו. ובגמראס פריך פשיטה: שמוקפות. סמוכות זו לזו כמו אין מקיפין שתי חביות (בילה דף לב:): אין מטלטלין מוו לוו. דמהפסק כרמלית מיפרשי מהדדים ואנן מוקמינן לה בגמרא" שהספינות של שני בני אדם וע"י עירוב מטלטל מזו לזו הלכך כי מיפרשי ומפסקה כרמלית בטל עירוב: גבו' ספינה. המפרש בספינה בים: מוליא זיז כל שהוא. מדופני הספינה על המים להיכר בעלמא כדמפרש ואזיל: וממלא. מן הים ומכנים לספינה: מקום ארבעה. חלל ד' מוקף מחילות הטנות ומחילה תלויה מתרת במים: כרמלים מארעא משחינן. י' של אויר שנתנו חכמים לאיסור כרמלית כדאמרינן בפ"ק (דף ז.) ותופסת עד י׳ מקרקעית הים משחינן להו ואוירא שהוא למעלה מי׳ ואפילו הן מים הוי מקום פטור הלכך בהיתירא קא שקיל לכתחלה: דליהוי ליה היכירא. וילות **לאו היי** כילד ואמר כ אין כגון שי אלא האמרת

לאו היינו מתני' וא"ר יוחנן והוא שנח 🖪 ע"ג משהו א"ל מתגלגל קאמרת מתגלגל אין סופו לנוח אבל האי כיון דסופו לנוח אע"ג דלא נח כמאן דנח דמי קמ"ל: מתני' אהזורק בים ארבע אמות פמור באם יהיה רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק לתוכו ד' אמות חייב וכמה הוא רקק מים פחות מעשרה מפחים רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק בתוכו ד' אמות חייב: גבו' א"ל ההוא מרבנן לרבא בשלמא הילוך הילוך תרי זימני הא קמ"ל הילוך ע"י הרחק שמיה הילוך תשמיש ע"י הרחק לא שמיה תשמיש אלא רקק רקק תרי זימני למה לי חד בימות החמה וחד בימות הגשמים וצריכי דאי תנא חדא ה"א ה"מ בימות החמה דעבידי אינשי דמסגי לאקורי נפשייהו אבל בימות הגשמים לא ואי אשמעינן בימות הגשמים דכיון דמימנפי לא איכפת להו אבל בימות החמה לא אביי אמר אמות במריך מד"א ה"מ היכא דלא הוי ד' אמות אבל היכא דהוי ד' אמות אקופי מקפי ליה רב אשי אמר איצטריך ס"ד אמינא ה"מ היכא דהוה ד' אבל היכא דלא הואי ארבעה מיפסעי פסעי ליה ואזרא רב אשי למעמיה דאמר רב אשי האי מאן דוריק ונח אגודא דגמלא מיחייב שהרי רבים בוקעין בו: **כותני** הזורק מן הים ליבשה וְמָן היבשה לים וִמָן הים לספינה ומן הספינה לים ומן הספינה לחבירתה פמור יםפינות קשורות זו בזו מטלטלין מזו לזו אם אינן קשורות אע"פ שמוקפות אין מטלטלין מזו לזו: גמ' איתמר ספינה רב הונא אמר מוציאין הימנה זיז כל שהוא וממלא רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי "עושה מקום ארבעה וממלא רב הונא אמר מוציא הימנה זיז כל שהוא וממלא קסבר כרמלית מארעא משחינן ואוירא מקום פטור הוא ובדין הוא דזיז נמי לא ליבעי אלא כי היכי

ובדין הוא דזיז גמי לא ליבעי אלא כי היכי דליהוי ליה היכרא רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי עושה מקום ארבעה וממלא קסברי יכרמלית משפת מיא משחינן "מיא ארעא סמיכתא אי לא עביד מקום ארבעה קא ממלמל מכרמלית לרה"י א"ל רב נחמן לרבה בר אבוה ולרב הונא דאמר מוציא הימנה זיז כל שהוא וממלא זימנין דליכא עשרה וקא ממלמל מכרמלית לרה"י אמר ליה גמרינן דאין ספינה מהלכת בפחות מעשרה והא מורשא אית לה אמר רב ספרא גשושי אזלי קמה א"ל רב נחמן בר יצחק לרב חייא בר אבין לרב חסדא ולרבה בר רב הונא דאמרי עושה מקום ארבעה וממלא שופכין דידיה היכי שדי להו וכ"ת דשדי להו באותו מקום מאיסי ליה ידשדי להו אדפנא דספינה והא איכא כחו "כחו בכרמלית לא מקום מאיסי ליה ידשדי להו אין מטלמלין לא מתוכה לים ולא מן הים לתוכה גזרו ומנא תימרא דתניא ספינה אין מטלמלין לא מתוכה לים ולא מן הים לתוכה גזרו ומנא תימרא דתניא ספינה אין מטלמלין לא מתוכה לים ולא מן הים לתוכה

סמיכסא. עבה: זימנין דליכא. במים עמוקה עשרה ואי נמי מארעא משחינן כולה כרמלית היא: גמירי אין ספינה מהלכס כו'.

דכל היכא דתניא ספינה ולא תני עריבה גדולה היא: והא מורשא אים לה גרסי׳. ראש הספינה הולך ומגביה מן המים ואפילו (א) היו
המים פחותין מי׳ אין גוששת שם ואם ממלא כנגד אותו מקום מטלטל מכרמלית לרה״י: גשושי אזלי קמה. בני אדם ממשמשים
בכלונסות את עומק המים ואין מניחין לילך הספינה אלא במקום עמוק שמא תמהר לילך ומשכון לארץ במקום מושבה: עושה לה מקום
ד'. אלמא כל המים כרמלית הן: שופרין דידיה. מים רעים כגון רחילת כוסות וקערות: מאיםי ליה. המים שימלא שוב דרך אותו
מקום: דשדי להו. בכ״מ שירלה על דופני הספינה והן יורדין לים: והא איכא כחו. נהי דלא זריק להדיא לים מיהו מכחו הן באין לים:
עמוקה

לעשות מקום ד' לחוץ לספינה, כדי שיהא מקום פטור שמעלה המים מן הים או מן הנהר שהן כרמלית לאותו מקום שהוא מקום פטור, ומשם מעייל להן לספינה. פ" מקום זה כגון תיבה פחותה או סל פחותה. זגרסינן פירוש" [בירושלמי]. ואם הוציא מן הים לספינה פ" מקום זה כגון תיבה פחותה או סל פחותה. זגרסינן פירוש" [בירושלמי]. ואם הוציא מן הים לספינה, זמנין דליכא "י מד לספינה, ומנין דליכא "י מארית נהרא לשפת מיא וקא מטלטל מכרמלית לה"ד, ומשני בליר אין ספינה מהלכת במים שיש בהן פחות משתה. ומקשים! הוא מארית נהרא לשפת אימ. פ" מורשא כמו חפירה ש"ש בקרקעית הים, ליחוש דלמא האי ספינה קיימא בההוא מורשא וסביביו, מקום שממלא משם אין בו מקרקעית הים עד שפת המים "י טפחים, וכיון דליתה " טפחים אותן המים הן כרמלית וקטטלטל מכרמלית לרה"". ופריק רב ספרא אושא אילו קמה, כלומר כיון שמגעת הספינה במקום שהמים מנישין ורואין המים אם מכרמלית לרה"". ופריק רב ספרא באושי אולי קמה, כלומר כיון שמגעת הספינה במקום שהמים מנששין ורואין המים אם הספינה בקרקעית הים או שמא תהיה שם סלע ותעבור עליו ותשבר. ולפיכך מהלכין בני אדם ספנים מגששין ורואין המים אם מחזרין אותר לדרן אחרת. תוב מקשו להני ראו מקום נמוך פחות מ" ומקום גבוה " טפחים, אין מעבירין אותה אלא מחזרין אותר לדרן אחרת. תוב מקשו להני השפרי שפפין בספינה להכיב בשיר לה. כלומר שופכין שמשפת מיא " טופחים, שפפרן בישה והיא שם מפינה שריא מכלל הר"י ואצ"ג דשותתין ואולי מון מי רגלים לכלים שרשה ו" (הוא) [הארך] ממלא (אלא המים) [אלין], והוא שופך שופכין לשם, הא קא מימאסו ליה מיא. ומעני שדי להון ברפנה של ספינה שריא מכלל הר"י ואצ"ג דשותתין ואולי מוסדים ושהמים בשבתא, נינגוב נפשיה ונימן, האי לא קמסיק מיא מכרמלית לדיה" והוא הספינה. טוף סוף כי נחית למיסחי קא דחי להו למימה עבים מבים משלם מכללם בכרמלית. לא גדור רבנן. וגוסין מיא מכרמלית לה"י והאו מפינה. מון סוף כי נחית למיסחי קא דחי להו למימה עם מים משכים משכים מכללם ה"א גוגור בנון, האור מוסיק מיא מכרמלית. לא זרו רבנן, דתניא ספינה שבים מכמלם מלים לא אורו הבנול מלוסחי קא דחי להו למימהי מא דורו המניה שבים משכים משלם מכללם ה"י ואצי, גינגוב נושיה ושנים כוחום בכרמלית. לא גדור רבנן, ותלא מספים שבים מכולים לא מובר מלום להים מודים מוחת מיום מודים מודים מודים מודים מוד מודים מודים מודים מודים מחום מיד מודים מודים מודים

לכרמלית גמורה: ארעא סמיכתא

ערשה מקום ארבעה וממלא. פירש בקונטרס עושה מחילות קטנות ואין נראה לר"ת ולר"י דהא תנן בפרק כילד משתתפים (עירובין דף פו:) גווטרא שהיא למעלה מן המים אין מתלאין ממנה מים בשבת אא"כ עשו לה מחילה גבוה י' כו' אלא

עושה מקום (3) היינו שיהיה הזיז רחב ארבע טפחים כדי שלא יהיו המחילות עשויות לפחות מארבע^ב ולמאן דשרי הכא בזיז כל שהוא לא תקשי דמוקי המס² בשאין המים עמוקים י" אי נמי המס גזרינן שמא יעלה הים שירטון כדגזרינן בפרק קמא דעירובין (דף ח.) אבל ספינה לעולם אין מהלכת בפחות מי' ולא שייך למגזר:

גמירי דאין ספינה מהלכת למטה מי'. והא דקאמר בפרק מי'. והא דקאמר בפרק מי שהוליאוהו (שירובין דף מג.) במהלכת לכקק התם מיירי בספינה קטנה אל הכא בספינות גדולות שטוענין אותן ביותר ונשקעות הרבה במים ואין מהלכות בפחות מי' "ומיהו נ"ל דאף הכלי שדולה בו ונשקע במים הו' למעלה מי' דאי לאו הכי היאך ממלח": דריל מא מורשא אית לה. פירש

כ"ח דילמה יש מורשה לקרקע שסמוך לספינה ההקרקע גבוה שם ואם יוליא דרך שם יהיה למטה מעשרה במקום מילואו כיון שהקרקע גבוה שסי אבל רש״י דמפרש מורשה דספינה לה יתכן לשון ודילמה דגרסינן בכל הספרים וגרסינן והא מורשה אית לה: כחו בברמדית לא גזרו רבגן. והכי נמי משני בפרק תולין (לקמן דף קמא.) גבי האי מאן דסחי במיח כו׳. וק׳ לר״י דבפרק כילד משתתפין (עירובין דף פח.) אמרי׳ גבי גוווטרא שהיא למעלה מן המים לא שנו אלא למלאות אבל לשפוך אסור משום שהמים נדחין מכחו חוץ לארבע אמות אלמא כחו בכרמלית אסור ויש לומרי דגווזטרא פעמים שהיא סמוכה למקום שרה"ר מהלכת וגזרו כחו בכרמלית משום כחו ברשות הרבים אבל בספינה דלעולם הוי כחו בכרמלית" לא גזרו:

בח א מיי פייד מהלי שנמ הלי ד ויא סמג לאון סה טושיע איח סיי שמה סעיף יד: בעיב ג מיי שם הלי כד: ל ד מיי פייג מהלטת

כמ ב ג מיי שם הלי כד:
ל ד מיי שיג מהלכות
ל ד מיי שיג מהלכות
נירובין הלכה כה:
לא ה ו מיי שייד מהלי
שנת הלכה ה ופט"ו
הלכה כ סמג שם טוש"ע
הלכה כ שמה סעיף יח ופי
שות מעום ה'

שנה סעיף א: שנה סעיף א: ז [מיי' פט"ו שם הלכה יט סמג שם טוש"ע א"ח ריש סי שנה]:

מוסף רש"י

הזורק בים ארבע אמות פטור. זכרמלית היל (ערובין פו). רקק מים. גרוווליל רקק מים. גרוווליל ווינס לפין עליו (עייר ה). שענכין נלחות לקק נכנליהם שענכין נלחות לקק נכנליהם (שם). חייב. דרה"ר הו טפחים. שלין המים עמוקים עמה (עשר m). הזורק בחנבו ד' אמות חייב. שהול כרה"ר גמורה (שם).

מוסף תוספות

רבינו חננאל

דלא עבר ד', מעות ברה"ר מורק ברה"ר והעביר בזריקתו מתחילת ד' לסוף ד' אם נח ע"ג משהו חייב ואם לאו פטור. אבל מנו הברה"ר אינ משהו, זכן בזורק ברה"ר והעביר בזריקתו מתחילת ד' לסוף ד', אם כשור, דאמרינן לענין המוציא מתונת דרך סטיו משום דר' יוחנן מידי דהוה המעביר חפץ ברה"ר, לאו אע"ג דכמה דנקיט ליה ואזיל פטור כי מנח ליה חייב. אוצ"ג דממעביר מתומו לפלטיא דרך סטיו לאו כ' האי גוונא סלקא, מיהו לענין מעביר שצויך הנחה הכין הוא. והא דאמר רבא וקוציאן חצי גרוניא חצי גרונית ושכיר ברע ליות בשבירן הנמה הכין הוא. והא דאמר רבא וקוציאן חצי גרוניא חצי גרונית והעבירה דרך עליה חייב, כלומר נשטרפה זו עם זו רעשו כנוגרנית ואקשינן והא לא נח. ושנינן כגון דהעבירה למטה מג' דהוא כלבוד. איני והאמר רבא תוך ג' לרבנן צריך הנחה ע"ג משהו. מפרקינן כי קאמר רבא בזורן, הכא במעביר. ולענין דבר שאיגודו בידו ותתגלגל מרה"י מידו ויצא לרה"ד צריך הנחה ברה"ד ע"ג משהו. משהו, דתנן בענין הקורץ בספר על האסקופה ונתגלגל מידו, ר' יהודה אומר אפילו אינו מסולק מן הקרקע אלא כמלוא חוט גוללו אצלו, מיש לשכעודה. אלא מרלה אלא להלבוד ב"ר" אורה, שר' יהודה אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו, מ"ט בעינן הנחה ע"ג משהו. ור' יחודה שר' יהודה אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו, מ"ט בעינן הנחה ע"ג משהו. ור' וווות בשכעו אחי"כ נתגלגל מידו מוון מאין דרכו לנוח שם, אם נה במקום מחשבתו ואח"כ נתגלגל חייב ואם לא מור מור אב שכעתא אמתניתן, שאם זרך למקום שור שסוף החפץ לנוח שם, סד"א או לא אתרמי ליה לנוח אלא גודמן לו שיחות הול הוד עקר יהורה בה של היה מור בה את הול הוד אמיל, רק מים ורה"ר מהלכת בו דקתני לה תרים אדאופים ליה, לא מים מות מד', הזורך לתוכו שסחים, לא תימא כיון דמעט הוא לא מסגי ליה איש בורוה מפטע הוא הפסיל לא מסגי ליה איש בגווה מפטע הוא בסומי הורכן לא מיבי באוה מחות מד', הזורך לאוכן כו מחים, לא תימא כיון לא מסגי ליה אישי בונה בוה המביר לא עני הוא מיצ דלא היו ההוה רקך די מחים.